

УДК 346:91

**ТРАНСКОРДОННЕ БАНКРУТСТВО
ТА ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ
ВЗАЄМНОСТІ****Олена ГОНЧАРЕНКО**доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітникНауково-дослідний інститут приватного
права і підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака НАПрН України (Київ)<https://orcid.org/0000-0002-0178-2003>

У статті визначені теоретичні засади застосування принципу правової взаємності у процедурах транскордонного банкрутства. Авторкою акцентовано, що транскордонне банкрутство – це неплатоспроможність з іноземним елементом, яка виявляється у тому, що активи (об’єкт відносин) суб’єкта знаходяться у більш ніж одній державі. Зроблено висновок, що частиною 2, 3 статті 97 КУзПБ передбачено застосування принципу правової взаємності у справах транскордонного банкрутства. Цей принцип відрізняється як за нормативною так і за технікою реалізації від принципу взаємності, який передбачений у ЦПК щодо визнання і виконання судових рішень. Принцип взаємності у справах транскордонного банкрутства вважається дотриманим у випадку включення його до міжнародного договору щодо співробітництва іноземної держави з Україною. Україною укладена низка двосторонніх міжнародних договорів у цивільних та кримінальних справах, які і визначають категорію співробітництва, правової допомоги не вузько, а широко, охоплюючи усі питання цивільних та комерційних справ. Тому потребує уточнення дефінітивний вислів «можливості такого співробітництва» (ч. 3 ст. 97 КУзПБ), який слід тлумачити широко (не тільки справи щодо банкрутства) виходячи із положень відповідних міжнарод-

UDC 346:91

**CROSS-BORDER BANKRUPTCY
AND THE PRINCIPLE OF LEGAL
RECIPROCITY****Honcharenko Olena, M.**Doctor of Science of Law, Associate
Professor, Leading ResearcherAcademician F.H. Burchak Scientific Research
Institute of Private Law and Entrepreneurship
of the NALS of Ukraine (Kyiv)

The article defines the theoretical basis for the application of the principle of legal reciprocity in cross-border bankruptcy procedures. The author emphasizes that cross-border bankruptcy is an insolvency with a foreign element, which is manifested in the fact that the assets (object of relations) of the subject are located in more than one state. The author concludes that paragraphs 2 and 3 of Article 97 of the CUBP provide for the application of the principle of legal reciprocity in cross-border bankruptcy cases. This principle differs from the principle of reciprocity provided for in the Civil Procedure Code of Ukraine regarding the recognition and enforcement of court decisions both in terms of its normative and implementation techniques. The principle of reciprocity in cross-border bankruptcy cases is deemed to be met if it is included in an international agreement on cooperation between a foreign state and Ukraine. Ukraine has concluded a number of bilateral international treaties in civil and criminal matters, which define the category of cooperation and legal assistance not narrowly, but broadly, covering all issues of civil and commercial matters. Therefore, the definitional phrase "possibilities of such cooperation" (part 3 of Article 97 of the CUBP) needs to be clarified, which should be interpreted broadly (not only bankruptcy cases) based on the provisions of relevant

них договорів, які охоплюють питання правових відносин, співробітництва у цивільних та комерційних справах.

У разі набуття Україною членства у Європейському Союзі принцип правової взаємності не буде застосовуватися щодо справ транскордонного банкрутства за участі суб'єктів із держав-членів ЄС. Водночас до суб'єктів з інших держав, які не є членами ЄС, цей принцип буде продовжувати свою дію зі сторони України. Тому, українське законодавство потребуватиме удосконалення та визначення окремих режимів транскордонного банкрутства для суб'єктів з країн ЄС та інших держав у аспекті дії принципу правової взаємності.

Ключові слова: транскордонна неплатоспроможність, банкрутство, принцип взаємності, іноземний елемент, міжнародний договір, законодавство ЄС

international treaties covering legal relations, cooperation in civil and commercial matters.

If Ukraine becomes a member of the European Union, the principle of legal reciprocity will not apply to cross-border bankruptcy cases involving entities from EU member states. At the same time, this principle will continue to be applied by Ukraine to entities from other non-EU countries. Therefore, Ukrainian legislation will need to improve and define separate cross-border bankruptcy regimes for EU and non-EU entities in terms of the principle of legal reciprocity.

Keywords: cross-border insolvency, bankruptcy, principle of reciprocity, foreign element, international treaty, EU law

Агресія росії проти України починаючи з 2014 року, та її новий етап – повномасштабне вторгнення 2022 року актуалізували питання неплатоспроможності (банкрутства) загалом. Вказана проблематика також стосується і банкрутства з іноземним елементом, визнання процедур банкрутства та рішень щодо них. Транскордонне банкрутство порівняно новий інструмент для українського права, що пов'язаний з чинністю міжнародних договорів та принципом правової взаємності. Крім того, слід приділити увагу цьому питанню і у аспекті євроінтеграційних прагнень України та перспективою членства у ЄС.

Питання транскордонного банкрутства розглядалися у працях таких українських вчених: О. Бірюкова, В. Джуна, С. Жукова, О. Ковалишина Б. Полякова та інших. Однак, залишаються не вирішеними проблеми тлумачення положень статті 97 Кодексу України з процедур банкрутства та застосування у цьому зв'язку принципу правової взаємності. Судова практика з цього питання тільки починає формуватися в Україні, тому виникає багато спірних аспектів у правозастосуванні. Враховуючи це важливим є формування теоретичного підґрунтя для удосконалення чинного законодавства. Вказане і обумовило актуальність цієї статті та перспективи дослідження.

Метою статті є визначення теоретичних засад застосування принципу правової взаємності у процедурах транскордонного банкрутства.

Виклад основного матеріалу. Транскордонна неплатоспроможність (іноді її називають міжнародною неплатоспроможністю) регулює поведінку з боржниками, які перебувають у скрутному фінансовому становищі, коли такі боржники мають активи або кредиторів у більш ніж одній країні[1]. Транскордонне банкрутство – це неплатоспроможність з іноземним елементом, яка виявляється у тому, що активи (об'єкт відносин) суб'єкта (як правило юридичної особи-боржника) знаходяться у більш ніж одній державі.

Проведення у справах про банкрутство регулюється Кодексу України з процедур банкрутства (далі - КУЗПБ), Господарським процесуальним кодексом України, іншими законами України. Пріоритетність КУЗПБ визначається відповідно до *lex specialis derogat generali* щодо справ, пов'язаних з банкрутством. Враховуючи зазначене, норми, передбачені у КУЗПБ, є спеціальними та підлягають застосуванню відповідного до визначених умов цим кодексом [2, с. 73-74]. Питання транскордонного банкрутства для України є порівняно

новим, оскільки пов'язане із чинністю Кодексу України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII (далі - КУзПБ). Як слушно зазначає М. Вербіцька «в цілому ж інститут транскордонної неспроможності не є чимось новим для світової юриспруденції, натомість для українського законодавства про банкрутство його поява стала новелою» [3, с. 47]. Ю. Кабенюк конкретизує: «З моменту призначення арбітражного керуючого виникає такий вид управління, який не можливо ототожнювати з управлінням підприємством, яке не перебуває в процесі банкрутства» [4, с. 133]. У науковій доктрині розглядаються недоліки законодавчого регулювання процедур транскордонного банкрутства [5]. Зокрема, А. Яновицька зазначає, що «Видається доцільним все ж розмежувати категорії «провадження у справі про банкрутство, що здійснюється в іноземній державі» та «іноземна процедура банкрутства», яка відбувається у межах відповідного провадження і може бути визнана судом України [6].

Згідно із ч. 2 ст. 97 КУзПБ процедури банкрутства, пов'язані з іноземним провадженням, якщо інше не передбачено цим Кодексом або міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, застосовуються за принципом взаємності, та відповідно у цій статті передбачені випадки такого застосування і обов'язки суб'єктів такого провадження. Слід зазначити, що на відміну від КУзПБ, Цивільний процесуальний кодекс (далі – ЦПК України), встановлює порядок визнання та виконання рішення іноземного суду, а згідно із ч. 1 ст. 462 ЦПК України окремо виділяється рішення іноземного суду (суду іноземної держави, інших компетентних органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних справ), що визнаються та виконуються в Україні, якщо їх визнання та виконання передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, та окремо екзекватування рішень за принципом взаємності. Тобто, якщо не має міжнародного договору, то вважається, що існує принцип взаємності, якщо не доведено протилежне. Основним принципом, який діє при реалізації іноземними особами своєї право- і дієздатності є зазвичай принцип національного режиму [7, с. 320]. У КУзПБ застосовано інший принцип. Так, відповідно до частини 3 статті 97 КУзПБ принцип взаємності вважається дотриманим, якщо буде встановлено, що міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, передбачена можливість такого співробітництва іноземної держави з Україною [8]. Тобто, обов'язкова наявність міжнародного договору між Україною та іншою державою, у якому би були визначені питання співробітництва (взаємності). Однак, якщо прочитати буквально вказану норму ч. 3 ст. 97 цього кодексу, то виходить, що «можливість такого співробітництва», яке закріплено у міжнародному договорі має прямо бути передбачено щодо процедур банкрутства. Однак жодного такого міжнародного договору Україною не укладено. Законодавець чітко не визначив дефініцію «можливість такого співробітництва», чим призвів до різнотлумачення та ускладнив правозастосування. Крім того, Україною укладена низка двосторонніх міжнародних договорів у цивільних та кримінальних справах, які і визначають категорію співробітництва, правової допомоги не вузько, а широко, охоплюючи усі питання цивільних та комерційних справ.

Можна розглянути вказану ситуацію на прикладі Договору між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах від 28.05.2001 року (далі – Договір про правову допомогу). Відповідно до частини 2 статті 2 Договору про правову допомогу «громадяни однієї Договірної Сторони мають право вільно та безперешкодно звертатися до органів юстиції другої Договірної Сторони, до компетенції яких належать цивільні справи, можуть захищати у цих органах свої права на таких же умовах, як і громадяни іншої Договірної Сторони». Також згідно з частиною 3 статті 1 цього міжнародного договору, положення про громадян Договірних Сторін поширюються відповідним чином на юридичних осіб, створених згідно з законодавством Договірної Сторони, на території якої вони мають своє місцезнаходження. Відповідно до частини 1 статті 3 органи юстиції Договірних Сторін взаємно надаватимуть правову допомогу в цивільних справах відповідно до умов цього Договору. Глава V вказаного договору регулює

питання визнання та виконання рішень. При чому системний аналіз положень Договору між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу приводить до висновку, що термін «орган юстиції» для мети цього міжнародного договору тлумачиться широко та включаю у себе, крім інших, органи судової влади. Наприклад, відповідно до частини 1 статті 52: «Договірні Сторони за умов, установлених цим Договором, визнаватимуть і виконуватимуть на своїй території наступні рішення, прийняті відповідними органами юстиції другої Договірної Сторони: а) рішення у цивільних справах, визначених у статті 1 цього Договору, майнового та немайнового характеру, які були постановлені компетентними органами юстиції...». Крім того, згідно із статтею 53 цього Договору «клопотання про дозвіл на виконання рішення подається правомочною особою безпосередньо компетентному суду Договірної Сторони, на території якої має бути визнане і виконане рішення або за правилами пункту 2 статті 3 цього Договору».

Відповідно до частини 1 статті 3 Угоди між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про сприяння та взаємний захист інвестицій від 17.03.1994 (далі – Договір про захист інвестицій) щодо національного режиму та режиму найбільшого сприяння визначено, що «кожна Договірна Сторона на своїй території надаватиме інвестиціям та доходам інвесторів іншої Договірної Сторони режим, який є справедливим і рівним та не менш сприятливим, ніж той, який вона надає інвестиціям та доходам своїх власних інвесторів або інвестиціям та доходам інвесторів будь-якої третьої Держави, що з цього є більш сприятливим». У доктрині міжнародного права під взаємністю розуміють також встановлення таких правових режимів як національний та найбільшого сприяння. Тому можна констатувати встановлення взаємності щодо сприяння та захисту інвестицій між Україною та Чеською республікою.

Відповідно до частини 1 статті 1 Договору про захист інвестицій визначається термін "інвестиція", який охоплює будь-який вид активів, інвестованих у зв'язку з економічною діяльністю інвестором однієї Договірної Сторони на території іншої Договірної Сторони відповідно до законів та правил останньої та включає певний перелік, який не є вичерпним, зокрема, «а) рухоме та нерухоме майно, як і будь-які інші права IN REM, такі як заставні, права утримання, забезпечення по позиці та подібні права; б) акції, цінні папери та боргові зобов'язання компаній або будь-яку інші форму участі в компанії; в) вимоги стосовно грошей або будь-якого виконання зобов'язань, що має економічну цінність, пов'язані з інвестицією; г) права інтелектуальної власності, включаючи авторські права, товарні знаки, патенти, промислові зразки, технічні процеси, ноу-хау, торговельні секрети, фірмові назви та гудвіл, пов'язані з інвестицією; д) будь-яке право, надане згідно права або за контрактом та будь-які ліцензії та дозволи відповідно до права, включаючи концесії на розвідку, видобування, розвиток та експлуатацію природних ресурсів».

Отже, слід резюмувати наявність взаємності щодо правової допомоги в цивільних (комерційних) справах відповідно до умов Договору про правову допомогу, яка включає, крім іншого, визнання і виконання судових рішень. Згода на обов'язковість щодо цього міжнародного договору надана відповідно до Закону України «Про ратифікацію Договору між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах». Також режим взаємності встановлений і у Договорі про захист інвестицій, згода на обов'язковість якого надана відповідно до Закону України «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про сприяння та взаємний захист інвестицій».

Отже, вказаними міжнародними договорами передбачена можливість співробітництва Чеської Республіки з Україною на основі взаємності. Згідно з п. 7 ст. 97 Кодексу України з процедур банкрутства визнання іноземної процедури банкрутства включає визнання судових рішень, прийнятих іноземним судом під час провадження у справі про банкрутство, а також рішень про призначення, звільнення чи заміну іноземного арбітражного керуючого, рішень щодо перебігу іноземного провадження, його зупинення чи завершення.

Відповідно ж до частини 2 статті 11 Закону України «Про міжнародне приватне право»: якщо застосування права іноземної держави залежить від взаємності, вважається, що вона

існує, оскільки не доведено інше. Слід зазначити, що вказана стаття відповідно до наукової думки регламентує питання лише у зв'язку з визнанням та застосуванням іноземного права. У цій статті не розкриваються усі аспекти взаємності як принципу міжнародного приватного права, а лише регламентується механізм дії взаємності у випадках застосування іноземного права. Крім того, взаємність може мати різні форми: взаємність та питання міжнародного цивільного і арбітражного процесу; взаємність та юридичний статус іноземних суб'єктів права; правове регулювання іноземних інвестицій; відносини, пов'язані з інтелектуальною власністю; взаємність та визнання і застосування іноземного права, до якого відсилає колізійна норма [9, с. 92].

Тобто, вказані Закони щодо взаємності мають два різних предмети регулювання: у першому випадку - це визнання судових рішень, прийнятих іноземним судом під час провадження у справі про банкрутство тощо; а в другому випадку - застосування права іноземної держави.

Як і традиційні норми колізійного права, транскордонна неплатоспроможність зосереджується на трьох сферах: правила вибору права, правила юрисдикції та правила виконання судових рішень [10]. Однак у зв'язку з банкрутством головна увага, як правило, приділяється визнанню іноземних посадових осіб з питань банкрутства та їхніх повноважень. Згідно зі статтею 81 вказаного Закону «В Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах, що виникають з цивільних, трудових, сімейних та господарських правовідносин...». Тому положення ч. 2 статті 11 Закону України «Про міжнародне приватне право» не застосовуються при провадженні з іноземних процедур банкрутства.

Відповідно до статті 55 Договору про правову допомогу постановлення рішення про визнання та виконання, як і саме виконання рішення, регулюються цим Договором та законодавством тієї Договірної Сторони, на території якої рішення виконується. Усі питання, пов'язані з виконанням рішення розглядає суд, який дозволив виконання рішення відповідно до законодавства своєї держави. Крім того, згідно зі статтею 82 Закону України «Про міжнародне приватне право» визнання та виконання рішень іноземних судів здійснюється у порядку, встановленому законом України.

Слід наголосити, що КУзПБ встановлено порядок визнання та співробітництва щодо процедур іноземного банкрутства та не встановлено порядку виконання таких рішень. Визнання рішення іноземного суду - це процес надання законної сили рішенню іноземного суду державним судом на території України в порядку, передбаченому законодавством України. Виконання ж рішення іноземного суду - це процес застосування примусових заходів для виконання рішення постановленого іноземним судом та визнаним державним судом на території України в порядку, передбаченому законодавством України. «Поширення» дії судового рішення, постановленого судом однієї держави на територію іншої держави, можливе лише за «згодою» останньої і регулюється її внутрішньо-правовими нормами [11]. Державні суди України застосовують у своїй діяльності виключно процесуальне законодавство України, на відміну від матеріальних норм іноземного законодавства, які вони можуть використовувати у визначених законом випадках при вирішенні конкретної справи. Відповідно до ч. 2 статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Тому у разі визнання в Україні іноземної процедури банкрутства суд має діяти у межах повноважень наданих КУзПБ, Закону України «Про міжнародне приватне право» та Господарського процесуального кодексу України..

Отже, ч. 3 ст. 97 КУзПБ слід тлумачити широко щодо дефінітивного вислову «можливості такого співробітництва», виходячи із положень відповідних міжнародних договорів, які охоплюють питання правових відносин у цивільних та комерційних справах, включно із визнанням і виконанням рішень судів.

У цьому аспекті є цікавою справа Справа CGM Czech A.S. № 910/5107/20. Так Верховний Суду у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господар-

ського суду зазначив, що суд апеляційної інстанції дійшов помилкового висновку про те, що застосування іноземної процедури банкрутства між Україною і Чеською Республікою можливе виключно при наявності відповідного міжнародного договору та про те, що чинний з 18.11.2002 року Договір про взаємну правову допомогу між Україною і Чеською Республікою від 28.05.2001 року не передбачає застосування процедур іноземного банкрутства, у зв'язку з чим наявні підстави для закриття провадження у справі № 910/5107/20. Суд вказав, що чинний між Україною та Чеською Республікою Договір від 28.05.2001 року визначає взаємну правову допомогу у справах, які виникають із комерційних правовідносин, до яких відносяться і справи про банкрутство. Крім того, Судом підкреслено, що системний аналіз частин третьої, п'ятої статті 97 КУЗПБ також дає підстави для висновку, що застосування процедур банкрутства, пов'язаних з іноземною процедурою банкрутства, здійснюється із врахуванням принципу взаємності та співпраці, тому за наявності відмови іноземного суду співпрацювати з господарським судом чи арбітражним керуючим України, господарський суд наділений правом відмовити у застосуванні міжнародних аспектів банкрутства [12].

Початок процесів гармонізації законодавства про банкрутство різних національних систем права з метою розробки узгоджених правил ведення кількох проваджень у справі про банкрутство багатонаціональної компанії пов'язані, передусім, з появою інтеграційних економічних систем, таких як ЄС, НАФТА, АСЕАН та деяких інших [13, с. 161]. Правова система України не інтегрована на належному рівні в міжнародну систему транскордонних банкрутств [14, с. 59]. Для України є важливим євроінтеграційний вектор, тому слід імплементувати положення законодавства ЄС з процедур банкрутства у законодавство України. Наразі на теренах ЄС діє Регламент (ЄС) 2015/848 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року про процедури банкрутства (перероблений) [15]. Цей Регламент має застосовуватися до процедур банкрутства, які відповідають викладеним у ньому умовам, незалежно від того, чи є боржник фізичною чи юридичною особою, торговцем чи приватною особою [15]. Він застосовується лише до проваджень щодо боржника, центр основних інтересів якого знаходиться в ЄС. Відповідно до ст. 3 Регламенту компетентними порушувати провадження у справі про банкрутство є суди держави-члена, на території якої знаходиться центр основних інтересів боржника («основне провадження у справі про банкрутство») [15]. Центр основних інтересів - це місце, де боржник постійно керує своїми інтересами і яке може бути перевірено третіми особами. Для компаній та юридичних осіб зареєстрований офіс вважається центром основних інтересів, доки не буде доведено протилежне [15]. Згідно із ч. 1 ст. 19 цього Регламенту будь-яке рішення про відкриття провадження у справі про банкрутство, прийняте компетентним судом держави-члена визнається в усіх інших державах-членах з моменту набуття ним чинності в державі, де відкрито провадження [15]. Вказане правило, також застосовується, коли провадження у справі про банкрутство не може бути проведено проти боржника в інших державах-членах з огляду на його правосуб'єктність [15]. Крім того, рішення про відкриття провадження у справі про банкрутство має таку саму силу в будь-якій іншій державі-члені без додаткових формальностей, як дія згідно із законодавством держави-члена відкриття провадження. Держави-члени створюють і ведуть на своїй території один або більше реєстрів, у яких публікується інформація про процедури банкрутства («реєстри банкрутства»). Судові рішення у зв'язку з проведенням і завершенням провадження у справі про банкрутство, які були винесені судом, рішення про відкриття провадження якого було визнано, а також рішення у зв'язку з охоронними конкордатами, затвердженими цим судом, також визнаються без додаткових формальностей [15].

Отже, у разі набуття Україною членства у Європейському Союзі принцип правової взаємності не буде застосовуватися щодо питань транскордонного банкрутства до держав-членів ЄС. Водночас до інших держав цей принцип продовжитиме діяти. Отже, українське законодавство потребуватиме удосконалення та визначення окремих режимів транскордонного банкрутства для країн ЄС та інших держав у аспекті дії принципу правової взаємності.

Загалом з приводу процедур банкрутства та неплатоспроможності слід зазначити, що низка директив та регламентів ЄС ще не імplementовано у законодавство України, а деякі з них не мають перекладу українською мовою. Зауважимо, що переклад законодавства ЄС є важливим з огляду на набуття Україною статусу кандидата на членство у ЄС. Наприклад, до таких актів можна віднести: Директиву 2019/1023 Європейського Парламенту та Ради від 20 червня 2019 року про засади превентивної реструктуризації, про погашення боргу та позбавлення прав, а також про заходи щодо підвищення ефективності процедур щодо реструктуризації, банкрутства та погашення боргу, а також внесення змін до Директиви 2017/1132, Директиву (ЄС) 2017/2399 Європейського Парламенту та Ради від 12 грудня 2017 року про внесення змін до Директиви 2014/59/ЄС щодо рейтингу незабезпечених боргових інструментів в ієрархії неплатоспроможності, Директиву Європейського Парламенту та Ради 2014/59/ЄС від 15 травня 2014 року про встановлення рамок для відновлення платоспроможності і врегулювання кредитних установ та інвестиційних фірм і внесення змін та доповнень до Директиви Ради 82/891/ЄЕС та директив 2001/24/ЄС, 2002/47/ЄС, 2004/25/ЄС, 2005/56/ЄС, 2007/36/ЄС, 2011/35/ЄС, 2012/30/ЄС і 2013/36/ЄС та регламентів Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1093/2010 та (ЄС) № 648/2012, Регламент Комісії (ЄС) 2015/2452 від 02 грудня 2015 року про встановлення імplementаційних технічних стандартів стосовно процедур, форматів та шаблонів для звіту про платоспроможність та фінансовий стан відповідно до Директиви Європейського Парламенту і Ради 2009/138/ЄС, Регламент (ЄС) 2021/23 Європейського Парламенту та Ради від 16 грудня 2020 року про рамки відновлення та врегулювання центральних контрагентів та внесення змін до Регламентів (ЄС) № 1095/2010, (ЄС) № 648/2012, (ЄС) № 600/2014, (ЄС) № 806/2014 та (ЄС) 2015/2365 та Директиви 2002/47/ЄС, 2004/25/ЄС, 2007/36/ЄС, 2014/59/ЄС та (ЄС) 2017/1132.

Висновки. Частиною 2, 3 статті 97 КУзПБ передбачено застосування принципу правової взаємності у справах транскордонного банкрутства. Вказаний принцип відрізняється як за нормативною так і за технікою реалізації від принципу взаємності, який передбачений у ЦПК щодо визнання і виконання судових рішень. Принцип взаємності у справах транскордонного банкрутства вважається дотриманим у випадку включення його до міжнародного договору щодо співробітництва іноземної держави з Україною. Водночас уточнення потребує дефінітивний вислів «можливості такого співробітництва», який міститься у ч. 3 ст. 97 КУзПБ. Вказану дефініцію слід тлумачити широко (не тільки справи щодо банкрутства) виходячи із положень відповідних міжнародних договорів, які охоплюють питання правових відносин, співробітництва у цивільних та комерційних справах.

У разі набуття Україною членства у Європейському Союзі принцип правової взаємності не буде застосовуватися щодо справ транскордонного банкрутства за участі суб'єктів із держав-членів ЄС. Водночас до суб'єктів з інших держав, які не є членами ЄС, цей принцип буде продовжувати свою дію зі сторони України. Тому, українське законодавство потребуватиме удосконалення та визначення окремих режимів транскордонного банкрутства для суб'єктів з країн ЄС та інших держав у аспекті дії принципу правової взаємності.

Посилання:

1. Fletcher Ian F. (2005) *Insolvency in Private International Law* (2nd ed.). Oxford University Press.
2. Гончаренко О., Черненко О., Ковалишин О. (2021) Правова природа трирічного строку, передбаченого статтею 42 Кодексу України з процедур банкрутства. Підприємництво, господарство і право. № 6. С.73-79.
3. Вербіцька М. (2016) Транскордонне банкрутство за законодавством України. Актуальні питання правознавства. № 3. С. 46-49
4. Кабенюк Ю. В. (2018) Предмет правового регулювання інституту арбітражного управління як складової права неспроможності (банкрутства). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». № 50. С. 130–133.
5. Ковалишин О. Р. (2019) Транскордонне банкрутство в Кодексі з процедур банкрутства: генезис правових положень Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Реформування

законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні: питання взаємодії», (10-11 травня 2019 року, м. Ужгород), С. 32-34.

6. Яновицька А. (2019) Проблемні питання транскордонного банкрутства у Кодексі України з процедур банкрутства. Актуальні проблеми процедур банкрутства в Україні та міжнародний досвід врегулювання неплатоспроможності: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/16664/Yanovytska_Problemni_pytannia_transkordnoho_bankrutstva_u_kodeksi_Ukrainy_z_protседur_bankrutstva.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

7. Гончаренко О. М. (2015) Міжнародне приватне право. Навч. посіб. 392 с.

8. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 року № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.

9. Міжнародне приватне право (2008). Науково-практичний коментар Закону. За ред. доктора юридичних наук, проф. А. Довгерта. 352 с.

10. Keay A., Walton P. (2011). *Insolvency Law* (2nd ed.). Jordans. 385 p.

11. Цірат Г. А. (2012) Роль національного закону та міжнародного договору в забезпеченні взаємності при визнанні та виконанні іноземних судових рішень. Держава і право. Випуск 57. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/58766>.

12. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду 08 листопада 2022 року справа № 910/5107/20. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=107531932&red=100003b205101505d629820424bc8defc08171&d=5>.

13. Бірюков О. (2008) Транскордонні банкрутства: проблеми і шляхи розв'язання. Монографія. 318 с.

14. Панченко В. В. (2022) Транскордонні банкрутства в Україні: організаційно-правові питання Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». № 3. С. 56-60.

15. Регламент (ЄС) 2015/848 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року про процедури банкрутства (перероблений) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?uri=CELEX%3A32015R0848>.

Статтю було подано	05.01.2023	The article was submitted
Статтю було доопрацьовано	06.01.2023	The article was revised
Статтю було прийнято	16.01.2023	The article was accepted